

Suositus 23/2023
Ehdotus A 1948/UHN
Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Mietintö vastauksesta suositukseen 23/2023

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi vastauksen suositukseen 23/2023 koskien risteilymatkailua ja katsoo sen neuvoston osalta *loppuun käsitellyksi*.

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi vastauksen suositukseen 23/2023 ja odottaa poliittista dialogia risteilymatkailusta.

Taustaa

Suosituksen sanamuoto on seuraava:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että kehitetään kattava pohjoismainen suunnitelma kestävästä ja päästöttömästä risteilymatkailusta Pohjoismaissa.

että laaditaan yhteinen strategia arktisten alueiden kestävää, päästötöntä risteilyliikennettä koskevien suuntaviivojen tiukentamiseksi.

Pohjoismaiden ministerineuvoston vastaus

Pohjoismaiden ympäristö- ja ilmastoministerit allekirjoittivat kokouksessaan 28. lokakuuta 2020 julkilausuman *Puhtaampia risteilyjä maasähköä lisäämällä*, jossa keskiössä oli Itämeren alueen kehittäminen kestäväksi risteilymatkakohteeksi. (Lue julkilausuma täällä: <https://www.norden.org/fi/declaration/puhtaampia-risteilyja-maasahkoa-lisaamalla-pohjoismaat-edellakavijoina-kehitettaessa>)

Ministerien julkilausuma tuki Tanskan puheenjohtajakaudella vuonna 2020 lanseerattua aloitetta kestävästä risteilymatkailun edistämisestä Itämerellä. Aloite sai vuonna 2021 paljon huomiota, mm. Kööpenhaminassa lokakuun lopulla järjestetyssä konferenssissa, johon osallistui yli 70 edustajaa Itämeren alueen suurista satamakaupungeista samoin kuin Islannista, Grönlannista ja Färsaarilta. Konferenssin ansiosta monet suuret pohjoismaiset kaupungit ja satamat päättivät tavoitteista ja suunnitelmista kestävästä ja päästöttömän risteilymatkailun edistämiseksi.

Tanskan puheenjohtajakaudellaan tekemän aloitteen tuloksena saatiin kaksi kattavaa raporttia: "Towards Sustainable Cruise Tourism in the Greater Baltic Sea Area" ja "Roadmap for a Sustainable Cruise Destination in the Greater Baltic Sea Region" (lue molemmat raportit täällä: <https://drive.google.com/drive/folders/1xUy4KNgSva-07irzkgMMzMDE-x2YEUgx>).

Erytisesti jälkimmäinen raportti ("Roadmap for a Sustainable Cruise Destination in the Greater Baltic Sea Region") on yhtenäinen strateginen näkemys kestävän ja päästöttömän risteilymatkailun edistämisestä Itämeren alueella. Raportissa korostetaan, että Pohjoismaiden ministerineuvoston ensisijainen tehtävä on edistää agenda poliittisesti ja luoda yksimielisyyttä tärkeimpien toimijoiden kesken siitä, että Pohjola on maailman kestävin risteilymatkailukohde vuonna 2030. Raportin johtopäätöksenä on, että tässä tehtävässä on onnistuttu.

Raportissa viitataan myös moniin sääntelyyn, rahoituksen ja teknologian tarjoamiin mahdollisuuksiin, jotka ovat käytettävissä ja joita tärkeimmät toimijat voivat hyödyntää 2030-vision edistämiseksi. Tärkeimpiin toimijoihin kuuluvat kansalliset hallitukset, satamat, kaupunginhallitukset ja varustamot. Keskeisessä asemassa ovat kansallisten hallitusten ja kaupunkien mahdollisuudet tehdä päätöksiä kestävämpää risteilymatkailua edistävästä sääntelystä sekä kansalliset energiapoliittiset priorisoinnit ja vaihtoehtoisten polttoaineiden hankinta risteilyaluksille (erityisesti maasähkö), mukaan lukien välttämättömät investoinnit infrastruktuuriin satamien kapasiteetin nostamiseksi.

Mahdollisuudet ja aloitteen saama laaja huomio ovat vaikuttaneet siihen, että monet kaupungit ja satamat ovat sittemmin ryhtyneet edistämään kestävä risteilymatkailua Itämeren alueella. Myös esimerkiksi Islanti tehnyt aloitteita Nordic Innovationin tuella.

Edellä esitetyn perusteella todetaan, että kattava risteilymatkailun strategia on jo laadittu Itämeren alueelle, ja siinä olevat suositukset ja mahdollisuuksien kartoitukset ovat käytettävissä myös muilla alueilla Pohjolassa.

Pohjoismaiden ministerineuvoston johdolla maat valmistelevat tällä hetkellä merenkulun vihreää siirtymää, joka perustuu COP26-kokouksessa annettuun Clydebank-julistukseen alueellisten merikäytävien muuttamisesta päästöttömiksi. Ympäristö- ja ilmastoministerit hyväksyivät 3. toukokuuta 2022 [Pohjoismaiden välisiä päästöttömiä laivareittejä koskevan julkilausuman](#) ja perustivat pilottihankkeen, jossa tunnistetaan vihreitä merikäytäviä ja mahdollisia yhteistyökumppaneita Pohjoismaissa. Hankkeen seurantana toteutetaan vuosina 2023-2024 vaihe II, jossa yritetään saada määrätietoisemmin mukaan varustamoita, satamia ja kiinnostuneita sijoittajia yhden

tai useamman merireitin muuttamiseksi Pohjolassa. Vaihe II sisältää myös taloudellisia ja teknisiä esitutkimuksia muutoksen tukemiseksi. Oletuksen mukaan panostusta tehostetaan edelleen ja mahdollisesti laajennetaan maantieteellisesti tulevassa ympäristö- ja ilmastosektorin yhteistyöohjelmassa 2025–2030.

Suosituksen toisen että-lauseen osalta (*että* laaditaan yhteinen strategia arktisten alueiden kestävä, päästötöntä risteilyliikennettä koskevien suuntaviivojen tiukentamiseksi) viitataan puheenjohtajamaa Ruotsin vastaukseen Pohjoismaiden neuvoston suositukseen 24/2023 risteilymatkailusta.

Pohjoismaiden ministerineuvosto katsoo näin ollen, että suositus on osittain toteutunut.

Valiokunnan näkemykset

Valiokunta on merkinnyt Pohjoismaiden ministerineuvoston vastauksen tiedoksi suurella mielenkiinnolla ja on tyytyväinen tärkeään työhön, jonka tavoitteena on tehdä Itämeren alueesta kestävä risteilymatkailukohde. Merenkululla on huomattava vaikutus Itämeren ympäristöön ja ekologiaan. Alusten suuret rikki- ja typpipäästöt lisäävät happamoitumista ja meriympäristön rehevöitymistä. Monet raportit osoittavat lisäksi, että laivat voivat tahattomasti aiheuttaa öljy- tai kemikaalipäästöjä mereen, millä on tuhoisia seurauksia meriympäristölle, ja lisäksi laivat kuljettavat painolastivettä alueiden välillä, mikä voi tuoda vieraslajeja Itämereen. Laivaliikenne voi myös vahingoittaa suoraan merenpohjaa ankkuroitumalla ja liikennöimällä matalissa vesissä. Tämä voi vahingoittaa meriruohoa ja muita tärkeitä elinympäristöjä. Itämereen kohdistuu jo entuudestaan paljon painetta ja sen ympäristön tila on muutenkin erittäin huono. Tämä osoittaa, kuinka tärkeää on tehdä Itämeren alueesta kestävä risteilymatkailukohde.

Valiokunta ottaa huomioon ympäristö- ja ilmastoministereiden julkilausuman [Pohjoismaiden välisistä päästöttömistä laivareiteistä](#) ja vihreitä merikäytäviä kehittävän pilottihankkeen sekä kohdistetut toimet varustamoiden, satamien ja mahdollisten sijoittajien osallistamiseksi yhden tai useammin merireitin muuttamiseksi päästöttömäksi. Valiokunta kehottaa tehostamaan toimenpiteitä ja myös laajentamaan niitä maantieteellisesti. Toimenpiteiden tulee näkyä ympäristö- ja ilmastosektorin tulevassa yhteistyöohjelmassa 2025–2030, ja Kestävä Pohjola -valiokunta kehottaa ministerineuvostoa tiedottamaan jatkuvasti aloitteiden etenemisestä.

Valiokunta korostaa, että on tärkeää priorisoida panostuksia arktiseen alueeseen. Risteilymatkailu arktisella alueella lisääntyy voimakkaasti tällä hetkellä, ja häiriötilanteissa arktiset alueet ovat herkästi vahingoittuvia. Sen takia on tärkeää saada yhteinen strategia alueen risteilymatkailulle.

Reykjavíkissa 29. lokakuuta 2024

Tove Elise Madland (A)

Karin Gaardsted (S)

Åsa Karlsson (S)

André N. Skjelstad (V)

Christian Friis Bach (V)

Martin Paasi (kok.)

Mariane Paviasen (IA)

Angelika Bengtsson (SD)

Johan Andersson (S)

Louise Mehnke (S)

Krista Mikkonen (vihr.)

Emma Berginger (MP)

Teitur Björn Einarsson (Sj.)

Steinunn Þóra Árnadóttir (vg)

Staffan Eklöf (SD)

Himanshu Gulati (FrP)